

Sota el pont d'Avinyó...

"El festival viu la fi d'una època –el mitterrandisme, el jacklanisme, digueu-li com volgueu– i es prepara per fer un tomb, forçosament a la dreta (l'actual director, Faivre d'Arcier, és un socialista que va ser assessor de Laurent Fabius). D'aquí a un parell d'anys, el festival celebrarà el cinquantenari i tot fa pensar que aquesta commemoració serà molt espectacular, com acostumen a fer els francesos, però també molt allunyada de l'esperit del fundador del festival."

Aquesta setmana, el divendres, s'inaugura el Festival d'Avinyó, el festival de teatre per antonomàsia. No és la primera vegada que escric en aquesta revista sobre el festival i espero que no sigui l'última. El Festival d'Avinyó té per mi una gran importància, fins i tot m'atreveria a dir que, en certa mesura, sóc fill d'Avinyó, del seu festival.

L'any 1947 vaig viure amb els meus pares a París. Una tarda del mes d'abril, el meu pare em va dur a la Comédie Française a veure el *Britannicus* de Racine. Jean Marais interpretava el personatge de Neró, en una posada en escena del mateix Marais que en aquell moment era considerada força revolucionària tenint en compte l'academicisme més aviat trontat que imperava al teatre de la Rue Richelieu. Per a mi va ser com descobrir un món nou i meravellós: pocs dies després em sabia de memòria, i encara me'ls sé, centenars de versos d'aquella tragèdia. Va arribar l'estiu i a París feia una calor que no s'aguantava. Així doncs, vam fer les maletes i ens en vàrem anar a un poblet de l'Alta Savoia, prop d'Annecy i, en retornar a París, a finals d'agost, el meu pare es va trobar al Café de Flore un amic seu, l'escriptor i periodista Maurice Clavel, el qual el va convidar a l'estrena d'una obra seva, *La terrasse de Midi*, al teatre Municipal d'Avinyó. El meu pare no s'ho va pensar dues vegades i, el 5 de setembre, vàrem agafar el tren cap a Avinyó. L'endemà, a les 9 del vespre, érem al teatre Municipal veient l'obra de l'amic del meu pare, una obra de la qual no recordo res, o quasi res, però sé que entre els intèrprets hi havia una actriu molt famosa aquells anys, Germaine Montero, la qual havia estrenat més d'un *Lorca* a París; l'actor Michel Bouquet i una actriu molt jove i molt bonica que es deia, que es diu, Jeanne Moreau.

Gràcies, doncs, a l'amistat entre el meu pare i Maurice Clavel, vaig assistir, amb 9 anys, al naixement del famós Festival d'Avinyó (encara que aquell any de 1947 no s'anomenava així: s'anunciava com "Une semaine d'art en Avignon"), el festival de Jean Vilar, a qui Clavel va presentar el meu pare i amb qui vàrem dinar –segons em conta la mare– a l'Auberge de France, el restaurant que la família Struby-Tassan tenia a la Place de l'Horloge i que encara existeix, amb un altre nom, tocant a la que avui s'anomena Rue Jean Vilar.

No vaig tornar a Avinyó fins el setembre

de 1955. Aleshores hi vaig anar sol i vaig veure la programació completa del festival, tres peces: *Dom Juan*, *La ville* (una estrena de Claudel) i *Maria Tudor*. Va ser aquell any en què, gràcies a Vilar, a Sorano, a la Casares, a Philippe Noiret, a Georges Wilson, a Monique Chaumette, a Alain Cuny i, l'any següent, a Gerard Philippe (*Le prince de Hombourg*), que vaig descobrir veritablement no ja un món nou i meravellós, com aquell nen que veia, amb 9 anys, el *Britannicus* a la Comédie, sinó el teatre en la seva dimensió artística, cívica i a la vegada política. És, en aquest sentit, en el qual em considero fill d'Avinyó, del Festival d'Avinyó.

Des del 55 es pot dir que he tornat a Avinyó pràcticament tots els estius. I no m'he limitat a fer d'espectador. Vaig tenir la sort de tractar, de fer amistat amb Vilar, que era fill del Front Popular francès, i al seu costat, en aquelles caloroses nits d'estiu, vaig aprendre moltes coses. Parlàvem –ell parlava i jo escoltava– molt de teatre, però també de política. Igual passava amb Philippe i, sobretot, amb la Casares. L'any 67 vaig escriure les meves primeres cròniques teatrals d'Avinyó per a un diari barceloní i es pot dir que des d'aleshores no he parat. Fa gairebé 30 anys que envia cròniques des del Festival d'Avinyó, sóc, em sembla, el degà dels crítics estrangers acreditats al festival. Evidentment, l'actual festival no té res a veure amb el que vaig descobrir ara fa 40 anys, però, per a mi, la màgia de la Cour d'Honneur del Palau dels Papes en les nits d'estrena continua sent la mateixa, com la de les velles esglésies i els vells carrerons de la ciutat, per on, en les nits de juliol, veig passar un món de fantasmes cada cop més nombrós: Vilar, Philippe, Sorano, Vitez, Cuny, ... i Sandier, Dumur, Dort, els meus mestres i companys en el *metier*, en la feina de crític teatral.

L'any 81 vaig topar-me al carrer amb Mitterrand. Acabava de guanyar les eleccions a la presidència de la república i, acompanyat de Jack Lang, va voler fer acte de presència a Avinyó per beneir, com qui diu, aquell festival fill del Front Popular i que sempre havia estat d'esquerres i, més concretament, comunista o filo-comunista, sobretot en els seus primers anys. No crec que aquest any em topi amb Jacques Chirac. Francament, em sorprendria molt trobar-me'l la nit del divendres a la Cour d'Honneur. Qui potser sí que faci acte de presència és el ministre de Cultura del Govern Juppé, un senyor de professió

metge cardíolog, que fins fa poc era l'alcalde de Lourdes. A França, els meus amics *teiatreros* fan córrer un munt d'acudits sobre aquest ministre. I és que un cardíolog, ex-alcalde de Lourdes (o potser ho continua sent), la ciutat dels miracles, com a ministre de Cultura, a França –la França de Malraux, que va ser el primer ministre de Cultura de la V República– dona molt de joc, humorfísticament parlant.

El programa d'aquest any no és cap meravella. Han desaparegut aquelles grans produccions que tots recordem. El festival ja no engendra espectacles com el *Mahabarata* de Brook o *Le soulier de satin* de Vitez. El festival viu la fi d'una època –el miterrandisme, el jacklanisme, digueu-li com volgueu– i es prepara per fer un tomb, forçosament a la dreta (l'actual director, Faivre d'Arcier, és un socialista que va ser assessor de Laurent Fabius). D'aquí a un parell d'anys, el festival celebrarà el cinquantenari i tot fa pensar que aquesta commemoració serà molt espectacular, com acostumen a fer els francesos, però també molt allunyada de l'esperit del fundador del festival.

L'espectacle escollit per a inaugurar el programa d'aquest any porta la firma de Pina Bausch, dues velles produccions seves, *Café Müller* i *Le sacré du printemps*. Només qua-

tre funcions: del 7 al 10 de juliol. No hi ha butaques, com era d'esperar. Avinyó viu també de nostàlgia, a falta d'un esperit nou. Veurem doncs l'espectacle de la senyora Bausch i, en sortir del Palau, farem un volt pels vells carrerons, com cada any. **Joan de Sagarra**

P.S. Aquesta crònica no tornarà a aparèixer fins a finals d'agost. Molt bones vacances.

Joan de Sagarra al jardí de la Maison Jean Vilar, d'Avinyó: "Gràcies, doncs, a l'amistat entre el meu pare i Maurice Clavel, vaig assistir, amb 9 anys, al naixement del famós Festival d'Avinyó, el festival de Jean Vilar, a qui Clavel va presentar el meu pare i amb qui vàrem dinar a l'Auberge de France."